

Styrdokument

Dokumentets namn:

Diarienummer:

Remissversion – Plan för arbetet mot afrofobi och antisvart rasism

Typ av dokument:

Version:

Plan

Beslutad av:

Datum för beslut:

Framtagen av:

Organisation/område

Ansvarig chef:

Uppföljd:

Nasrin Bigdelou

Reviderad av:

Reviderad:

Ansvarig för uppföljning/revidering: Följs upp:

Kommunstyrelsen

Remissversion – Plan för arbetet mot afrofobi och antisvart rasism

Sammanfattning

Afrofobi och antisvart rasism är ett allvarligt samhällsproblem som leder till omfattande negativa konsekvenser för samhället och den som utsätts. Plan för arbetet mot afrofobi och antisvart rasism beskriver hur Malmö stad arbetar för att motverka rasismen lokalt i Malmö. Arbetet är en del av stadens arbete för mänskliga rättigheter.

Arbetet mot afrofobi och antisvart rasism är hela stadens angelägenhet. Därför fastställs planen av kommunfullmäktige. Planen gäller för tidsperioden 2026–2029 och omfattar stadens samtliga nämnder och helägda kommunala bolag.

Malmö stads inriktningsmål för arbetet:

- Malmö stad har god kunskap om uttryck och konsekvenser av afrofofi och antisvart rasism i det lokala sammanhanget
- Malmö stad har stärkt medarbetares och förtroendevaldas kunskap om afrofofi och antisvart rasism
- Malmö stad främjar inkludering och delaktighet av Malmöbor och andra relevanta samhällsaktörer i arbetet
- Malmö stad främjar trygga uppväxtvillkor och ökat inflytande för barn och unga
- Malmö stad driver ett normförändrande arbete mot afrofofi och antisvart rasism i samhället i stort.

Kommunstyrelsen har kommunfullmäktiges uppdrag att samordna och följa upp arbetet med planen. Nämnder och styrelser ansvarar för att upprätta handlingsplaner och genomföra insatser utifrån sina uppdrag.

Planen ska följas upp årligen men utanför den ordinarie uppföljningsprocessen.

Inledning

Malmö ska vara en stad för alla – en plats där varje Malmöbo har lika rättigheter och möjligheter oavsett bakgrund. Afrofofi och antisvart rasism är ett allvarligt samhällsproblem som påverkar människors livsvillkor och hälsa. Utöver det mänskliga lidandet leder rasism även till omfattade samhällsförluster i form av outnyttjad kompetens, minskad tillit och försvagad social sammanhållning.

Afrofofi och antisvart rasism kan ta sig många uttryck – allt från diskriminering, hatbrott och vardagsrasism till mobbning, strukturell ojämlikhet och brist på representation. Dessa uttryck samverkar ofta med andra former av utsatthet kopplat till exempelvis kön, ålder, religion, sexualitet eller funktionsvariation. Ett intersektionellt perspektiv är därför avgörande för att ett antirasistiskt arbete ska svara mot människors sammansatta erfarenheter och utformas på ett ändamålsenligt sätt.

Malmö stad har i enlighet med gällande lagstiftning– däribland barnkonventionen (2018:1197), diskrimineringslagen (2008:567) och lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete (2023:196) – ett tydligt och omfattande ansvar att säkerställa trygghet och likvärdiga rättigheter för alla Malmöbor. Arbetet mot rasism utgör en integrerad och

nödvändig del av dessa uppdrag.

Rasism är inte bara en kränkning av mänskliga rättigheter, utan även ett strukturellt hinder för social sammanhållning, jämlikhet och demokratisk delaktighet. Det antirasistiska arbetet är således inte ett avgränsat eller tillfälligt projekt, utan ett grundläggande och tvärsektoriellt åtagande inom ramen för Malmö stads övergripande arbete för mänskliga rättigheter. Att arbeta mot rasism är också ett grundläggande uppdrag i förverkligandet av Agenda 2030.

För att stärka det lokala arbetet mot afrofofi och antisvart rasism har Malmö stad tagit fram denna plan. Planen gäller för åren 2026–2029. Planen är framtagen i nära samverkan med forskare på Lunds universitet och tillsammans med civilsamhället och Malmöbor. Planen omfattar fem inriktningsmål som tillsammans utgör en helhet i stadens arbete mot afrofofi och antisvart rasism.

Begreppen rasism, afrofofi, antisvart rasism och afrosvenskar

Afrofofi och antisvart rasism är former av rasism. Inom forskningen finns det många olika definitioner av rasism. Gemensamt för de flesta definitioner är att rasism bygger på socialt konstruerade föreställningar om bland annat etnicitet, religiös tillhörighet och ras. Rasism skapar och upprätthåller ojämlikhet mellan människor genom olika medvetna och omedvetna tillvägagångssätt.

Rasism verkar på både individuell- och strukturell nivå, vilket innebär att den inte alltid är synlig med blotta ögat men finns i våra samhällsstrukturer. På strukturell nivå är den inbäddad i institutionella regler, normer och praktiker som systematisk missgynnar vissa grupper. Detta kan ske utan individuella intentioner att diskriminera, vilket innebär att rasism kan reproduceras även inom organisationer med uttalade jämlikhetsmål.

I Brottsförebyggande rådets rapport "Afrofofiska hatbrott" (2022) definieras afrofofi som "en fientlighet som kan omfatta allt från fördomar och negativa attityder till särbehandling och övergrepp mot människor som har sitt ursprung i subsahariska Afrika eller som tillhör den afrikanska diasporan. Ytterst handlar afrofofi om rasism som riktas mot människor på grund av deras hudfärg". Definitionen utgår från forskning av bland annat Hübinette (2014) och Eriksson (2016).

Afrofofi och antisvart rasism är två relaterade termer som används för att beskriva rasism riktad mot människor av afrikanskt ursprung. Inom forskningen har båda begreppen använts men med delvis olika fokus.

Afrofobi betonar ofta emotionella attityder och fördomar, medan antisvart rasism tydligare pekar på strukturella och historiska maktförhållanden.

Begreppet afrofobi har ifrågasatts av vissa till följd av suffixet ”fobi” som kan leda tankarna till enskilda individers irrationella känslor snarare än till processer av diskriminering, exkludering och rasism på samhällets olika arenor. Därför föredrar vissa begreppet antisvart rasism över begreppet afrofobi. Malmö stad använder båda begreppen synonymt.

Begreppet afrosvenskar myntades av Afrosvenskarnas riksförbund i början av 1990-talet som ett sätt att synliggöra en grupp vars historiska närvaro i Sverige sträcker sig tillbaka till 1600-talet, men som ofta osynliggjorts i nationella berättelser. (Mörner, 2021; McEachrane, 2014). Att förstå rasismens historiska rötter i Sverige – inklusive koloniala kopplingar, slavhandel och rasbiologi – är viktigt för att kunna arbeta antirasistiskt idag.

Under det senaste decenniet har begreppet fått en bredare användning (Skinner, 2022). Personer som drabbas av afrofobi och antisvart rasism identifierar sig inte nödvändigtvis med begreppet afrosvenskar. Vissa föredrar andra benämningar och andra vill inte beskriva sig utifrån hudfärg eller ursprung.

Afrofobi och antisvart rasism: uttryck och konsekvenser

Afrofobi och antisvart rasism kan ta sig många uttryck – allt från diskriminering, öppna fördomar, fientlighet och konspirationsteorier till hat och hot. Det är ett komplext och djupt rotat samhällsproblem som kan ta sig många olika uttryck och verka på flera nivåer samtidigt – både individuellt och strukturellt. Forskning visar att afrosvenskar systematiskt missgynnas i det svenska samhället och löper en ökad risk att utsättas för diskriminering, hatbrott och våld (Hübinette et al., 2014; Länsstyrelsen, 2021; BRÅ, 2022). Dessa erfarenheter är inte begränsade till specifika miljöer eller situationer, utan utgör för många en ständigt närvarande del av vardagen.

Enligt Brottsförebyggande rådets rapport Afrofobiska hatbrott (2022) är afrofobi det näst vanligaste hatbrottsmotivet i Sverige, efter generellt rasistiska och främlingsfientliga motiv. Dessa hatbrott kännetecknas ofta av en hög grad av våld, där barn och unga är särskilt utsatta. Förövarna kan vara helt okända personer, men det är också vanligt att rasismen kommer från individer i den utsattas närmiljö – såsom kollegor, skolkamrater eller grannar. Rapporten pekar också på att många drabbade inte anmäler brotten på grund av låg tilltro till rättsväsendet.

I rapporten beskrivs hur afrofobi påverkar människors vardag djupt och långsiktigt. Rapporten lyfter bland annat:

Psykiska och emotionella konsekvenser, såsom depression, nedstämdhet och känslor av otrygghet.

Beteendeförändringar, där drabbade undviker vissa platser, tider på dygnet eller situationer för att minska risken att utsättas igen.

Minskad tillit till samhället, särskilt till rättsväsendet, vilket ofta leder till att hatbrott inte anmäls.

Normalisering av rasism, där drabbade internaliserar erfarenheter av hat och diskriminering som något de förväntas tåla, särskilt när rasismen kommer från personer i deras närhet.

Strategier för att undvika att sticka ut, exempelvis genom att tona ned sin identitet, förändra klädstil eller "överanpassa sig" för att inte bekräfta negativa stereotyper.

Att uppleva en ständig risk för att utsättas för rasism leder ofta till det som kallas minoritetsstress – en kroniskt förhöjd stressnivå som drabbar personer i minoritetsgrupper som en följd av upprepade eller förväntade kränkningar, stereotypa föreställningar och strukturella ojämlikheter. Minoritetsstress behöver inte alltid utlösas av öppet hat eller våld. Även subtila uttryck – som ifrågasättanden, nedlåtande blickar eller kommentarer – kan skapa en grundläggande känsla av otrygghet. På längre sikt kan denna stress påverka både den fysiska och psykiska hälsan negativt.

Afrofobi tar sig också uttryck på arbetsmarknaden, där diskriminering afrosvenskar är väldokumenterad. I Länsstyrelsens rapport Antisvart rasism och diskriminering på arbetsmarknaden (2021) konstateras att afrosvenskar ofta möter ett så kallat "glastak", vilket innebär att de har svårare att göra karriär än övriga befolkningen – trots likvärdiga eller till och med bättre meriter. Rapporten visar också att afrosvenskar i högre grad återfinns i lågstatusyrken med lägre löner och begränsade möjligheter till avancemang, oavsett utbildningsnivå.

Rasism förekommer dessutom i skolmiljöer och påverkar barns trygghet och rätt till en likvärdig utbildning. Enligt Friends-rapporten (2021) var etnicitet den vanligaste orsaken till trakasserier i skolan. Barn som angav att de blivit kränkta på grund av sin religion eller etnicitet uppgav i betydligt högre grad även att de blivit utsatta av vuxna i skolmiljön. Rädda Barnens rapport Vuxna – vad gör de? Barns röster om rasism i skolan (2021) understryker att vuxna ofta misslyckas med att ta barns upplevelser av rasism på allvar, vilket ytterligare försvårar möjligheten för barn att känna sig trygga och respekterade. Denna form av institutionell eller vuxengenererad rasism har identifierats som särskilt skadlig i forskningen, då den underminerar barnets tillit till samhällsinstitutioner och förstärker känslan av utanförskap (Gillborn, 2008; Rädda barnen, 2021).

En del av Malmö stads arbete för mänskliga rättigheter

Mänskliga rättigheter är rättigheter som alla människor har bara för att de är människor. Att arbeta mot olika former av rasism är att arbeta för mänskliga rättigheter. Malmö stad har en Policy för mänskliga rättigheter med fokus på barnets rättigheter, jämlikhet och jämställdhet. Stadens policy för mänskliga rättigheter ger vägledning i arbetet med att säkerställa de mänskliga rättigheterna på lokal nivå i Malmö stad

Policyn utgår från fyra vägledande principer. Principerna ska ligga till grund för hur Malmö stads verksamheter planerar, utför och följer upp sitt ordinarie arbete. De vägledande principerna är:

1. Malmö stad sätter Malmöbon i centrum och säkerställer individens rättigheter i stadens styrning- och verksamhetsuppföljning samt i analyser och beslut.
2. Malmö stad är tillgänglig för alla och verksamhet genomförs med likvärdigt, jämlikt och jämställt bemötande, kvalitet och tillgång.
3. Malmö stad tillvaratar Malmöbornas kunskap och erfarenheter och ger dem möjligheter att ha inflytande i frågor och beslut som påverkar dem.
4. Malmö stad kommunicerar på ett transparent och inkluderande sätt om stadens verksamhet och om Malmöbornas rättigheter och möjligheter att utkräva dem.

Arbetet mot afrofofi och antisvart rasism vilar på stadens Policy för mänskliga rättigheter. Policyn fastställer de grundläggande principerna för hur stadens verksamheter ska säkerställa, skydda och främja mänskliga rättigheter i all sin verksamhet. För att fördjupa och förstärka arbetet inom särskilda utvecklingsområden kan kompletterande planer antas av kommunfullmäktige– vilket är fallet med Plan mot afrofofi och antisvart rasism.

Genom en plan sätter kommunfullmäktige målsättningar för arbetet inom ett utpekat utvecklingsområde. Denna plan utgör således en förstärkning av det rättighetsbaserade arbetet inom ramen för stadens policy för mänskliga rättigheter. Planen mot afrofofi och antisvart rasism ska således förstås som en förstärkning av Malmö stads ordinarie arbete med mänskliga rättigheter – inte som ett avsteg från de vägledande principer som stadens Policy för mänskliga rättigheter vilar på. Det rättighetsbaserade arbetssättet utgör en bärande grund för arbetet och ska genomsyra planens genomförande.

Intersektionalitet – en grundläggande princip för stadens arbete mot rasism

Arbetet med planens inriktningsmål ska utgå från ett intersektionellt angreppssätt. Intersektionalitet tar hänsyn till hur olika sociala kategorier och maktordningar påverkar och i vissa fall förstärker varandra. För att Malmö stad ska kunna bedriva ett effektivt och verkningsfullt arbete mot afrofofi och antisvart rasism krävs det att insatserna grundas i ett intersektionellt angreppssätt.

Intersektionalitet är ett analytiskt perspektiv som synliggör hur olika former av makt, förtryck och diskriminering samverkar och påverkar människors livsvillkor. Perspektivet innebär att man undersöker hur afrofofi och antisvart rasism kan yttra sig och påverka människor på olika sätt. Det handlar om att förstå att de som utsätts är en homogen grupp, utan individer inom gruppen kan befinna sig i skärningspunkten mellan flera olika diskrimineringsgrunder och förtryck – såsom kön, ålder, funktionsvariation, sexuell läggning och socioekonomisk bakgrund.

Fem inriktningsmål för arbetet mot afrofofi och antisvart rasism

För att skapa förutsättningar för ett sammanhållet arbete mot afrofofi och antisvart rasism har fem inriktningsmål tagits fram för Malmö stads arbete. De fem inriktningsmålen ska förstås som delar av en helhet där stadens nämnder och helägda kommunala bolag arbetar tillsammans för att skapa gemensam förflyttning i arbetet.

Malmö stad har god kunskap om uttryck och konsekvenser av afrofofi och antisvart rasism i det lokala sammanhanget

För att staden ska kunna bedriva ett effektivt och långsiktigt arbete mot afrofofi och antisvart rasism krävs en fördjupad förståelse för konsekvenser och uttryck i det lokala sammanhanget. Detta är avgörande för att kunna motverka rasismen på ett relevant och träffsäkert sätt i Malmö.

För att uppnå detta inriktningsmål sätts följande resultatmål:

Studie om lokala uttryck av afrofofi och antisvart rasism

Ansvarig: Kommunstyrelsen

För att kunna arbeta effektivt mot afrofofi i Malmö krävs en fördjupad förståelse för hur den tar sig uttryck och vilka konsekvenser den får i människors vardag. Studien ger en kunskapsbas som kan användas för att utveckla insatser, arbetssätt och riktade åtgärder inom stadens verksamheter.

Kartläggningar och analyser för att möjliggöra riktade insatser

Ansvarig: Nämnder och helägda kommunala bolag

Kartläggningar och analyser av utgör en central del för att synliggöra problemets omfattning, identifiera mönster och riskfaktorer, samt formulera riktade insatser som svarar mot behov som finns inom staden.

Malmö stad har stärkt medarbetare och förtroendevaldas kunskap och afrofofi och antisvart rasism

Kunskapshöjande insatser rörande afrofofi och antisvart rasism för medarbetare och förtroendevalda är en viktig åtgärd för att kunna synliggöra och motverka afrofofi och antisvart rasism. Utbildningsinsatser bör inte enbart fokusera på individuella attityder, vilket riskerar att förminska strukturella problem.

Kunskapshöjande insatser bör genomföras med fokus på rasismen olika uttryck -såsom diskriminering och hatbrott. Sådana insatser bör även inkludera utbildning inom rasismens effekter på individer och samhällen, såsom psykisk ohälsa, ojämlikhet och underrepresentation. För att utbildningsinsatserna ska vara verkningsfulla behöver dessa kopplas till genomförbara organisatoriska förändringar.

Eftersom föreställningar om bland annat hudfärg och ursprung ligger till grund för att personer drabbas av afrofofi och antisvart rasism, så är medvetandegörande om vithetsnormen en viktig del i arbetet mot afrofofi och antisvart rasism. Arbetet med att synliggöra och utmana vithetsnormen är centralt för att förstå hur rasism kan upprätthållas i organisationer trots jämlikhetsambitioner.

För att säkerställa kvalitet och förankring rekommenderas att arbetet sker i samverkan med forskare och sakkunniga inom området. Insatser ska utformas utifrån ett intersektionellt perspektiv och grunda sig i Malmöbornas erfarenheter av rasismen.

För att uppnå detta inriktningsmål sätts följande resultatmål:

Strukturer för organisatoriskt lärande och erfarenhetsutbyte inom området rasism etableras inom staden

Ansvarig: Kommunstyrelsen

En gemensam struktur för organisatoriskt lärande inom området rasism skapar bättre förutsättningar för erfarenhetsutbyte mellan stadens olika verksamheter.

Stadsövergripande utbildningsmaterial utvecklas

Ansvarig: Kommunstyrelsen

För att öka medvetenheten och skapa en gemensam kunskapsgrund inom

staden behövs utbildningsmaterial. Materialet ska stödja långsiktig kompetensutveckling och bidra till att förebygga, upptäcka och hantera rasism – och specifikt afrofobi och antisvart rasism – inom stadens verksamhetsområden.

Kunskapsstärkande insatser för medarbetare och förtroendevalda

Ansvarig: Nämnder och helägda kommunala bolag

Verksamhetsspecifika insatser krävs för att säkerställa att medarbetare och förtroendevalda har rätt kunskap. Genom kunskapshöjande insatser stärks förmågan att identifiera och bemöta afrofobi och antisvart rasism i det dagliga arbetet.

Malmö stad främjar inkludering och delaktighet av Malmöbor och andra relevanta samhällsaktörer

Afrofobi och antisvart rasism är ett komplext samhällsproblem som tar sig uttryck på både individuell och strukturell nivå. För att förstå och effektivt bemöta dessa utmaningar krävs en bred samverkan mellan många olika aktörer. Malmö stads arbete mot afrofobi och antisvart rasism ska bygga på samverkan – både internt inom organisationen och externt med civilsamhället, trossamfund, Malmöbor, myndigheter, universitet och andra relevanta aktörer. Att utveckla samverkan och erfarenhetsutbyte med andra kommuner och myndigheter är också en viktig del i arbetet.

Delaktighetsprocesser ska präglas av ett intersektionellt förhållningssätt för att säkerställa att olika perspektiv och erfarenheter får genomslag i arbetet. Arbetet kan med fördel kopplas ihop med redan befintliga processer, aktiviteter och samverkansmodeller inom staden.

För att uppnå detta inriktningsmål sätts följande resultatmål:

Utveckla rättighetsbaserat metodstöd för inkluderade delaktighetsprocesser för civilsamhälle och Malmöbor

Ansvarig: Kommunstyrelsen

För att säkerställa att Malmöbornas röster tas tillvara på ett strukturerat och meningsfullt sätt krävs gemensamma metoder för delaktighet. Metodstödet ska fungera som ett praktiskt verktyg för stadens nämnder och bolag i arbetet med delaktighetsprocesser.

Utveckla delaktighetsprocesser för Malmöbor och civilsamhället i arbetet

Ansvarig: Nämnder och helägda kommunala bolag

För att arbetet mot afrofobi och antisvart rasism ska vara relevant, träffsäkert och förankrat i Malmöbornas verklighet behöver det utformas i

dialog med dem som berörs. Genom att utveckla delaktighetsprocesser skapas möjligheter för invånare och civilsamhällets aktörer att bidra med kunskap, erfarenheter och idéer, vilket stärker Malmö stads praktiska arbete.

Tematiska samråd där Malmöbor och civilsamhälle sätter agendan

Ansvarig: Nämnder och helägda kommunala bolag. Kommunstyrelsen samordnar arbetet.

Genom tematiska samråd där Malmöbor och civilsamhälle själva får identifiera och formulera frågor som samråden ska fokusera på skapas en mer lyhörd, behovsanpassad och demokratisk process i arbetet.

Utveckla samverkan med akademi och andra relevanta aktörer i genomförandet av planen

Ansvar: Nämnder och helägda kommunala bolag

För att stärka både utförandet och kvalitén i genomförandet krävs samverkan med akademien, kommuner och andra sakkunniga aktörer. Detta bidrar till att arbetet vilar på vetenskaplig grund, följer aktuell forskning och utvecklas i takt med nya insikter.

Malmö stad främjar trygga uppväxtvillkor och ökat inflytande för barn och unga

Barn och unga är en prioriterad målgrupp i Malmö stads arbete mot afrofofi och antisvart rasism. Barn och unga möter stadens verksamheter i många olika sammanhang – inom förskola, skola, socialtjänst, fritidsverksamhet och kulturliv – och påverkas även direkt och indirekt av andra kommunala verksamheter och beslut. Det är därför avgörande att arbeta utifrån ett helhetsperspektiv som tar hänsyn till hur afrofofi och antisvart rasism påverkar barn och ungas livsvillkor.

För att arbetet ska bli verkningsfullt krävs metoder för delaktighet, med särskild hänsyn till barn och ungas rätt att komma till tals. Då barn och unga kan bära på flera olika erfarenheter av utsatthet eller diskriminering samtidigt, behöver arbetet ta sin utgångspunkt ur ett intersektionellt perspektiv. Ett intersektionellt förhållningssätt hjälper till att synliggöra dessa samspel och säkerställer att insatserna möter barns och ungas faktiska behov.

För att uppnå detta inriktningsmål sätts följande resultatmål:

Utveckla rättighetsbaserat metodstöd för att stärka barn och ungas delaktighet

Ansvarig: Kommunstyrelsen

För att säkra barn och ungas inflytande i arbetet krävs anpassade metoder

för delaktighet. Metodstödet ska ge vägledning för hur Malmö stads verksamheter kan arbeta med delaktighet på ett tryggt, meningsfullt och rättighetsbaserat sätt, där ungas perspektiv tas tillvara i praktiken.

Utveckla former för inkludering och delaktighet av barn och unga i arbetet mot afrofoxi och antisvart rasism

Ansvarig: Nämnder och helägda kommunala bolag.

Malmö stad verksamheter behöver skapa möjligheter för barn och unga att bidra med sina erfarenheter och synpunkter i frågor som rör dem. Genom att utveckla inkluderande arbetssätt inom den egna verksamheten säkerställs att barn och ungas röster är en naturlig del av planerade åtgärder.

Malmö stad driver ett normförändrande arbete mot afrofoxi och antisvart rasism i samhället i stort

Ett normförändrande arbete innebär att utmana och förändra de föreställningar, beteenden och samhällsstrukturer som vidmakthåller rasistiska maktordningar. För att göra detta ska insatser också riktas externt, mot samhället i stort, i syfte att främja ett mer jämlikt och inkluderande Malmö.

Malmö stad ska arbeta utifrån ett främjande och normförändrande perspektiv, där synliggörande och representation är centrala delar. Ett viktigt inslag i detta arbete är att stärka Malmöbors civilkurage och medvetenhet om hur rasism kan bemötas i vardagen. Genom att lyfta fram erfarenheter, goda exempel och metoder från stadens egna verksamheter kan Malmö stad bidra till kunskapsspridning och engagera fler aktörer.

Arbetssätt för att motverka afrofoxi och antisvart rasism i samhället i stort ska utvecklas med utgångspunkt i aktuell forskning och med beaktande av hur omvärldsläget kan påverka hur rasismen yttrar sig. För att uppnå detta inriktningsmål sätts följande resultatmål:

Utveckla ett kommunikationsnätverk för mänskliga rättigheter

Ansvarig: Kommunstyrelsen

För att stärka den interna lärandeprocessen och stadens externa kommunikation behövs en samordnad och enhetlig kommunikation av arbetet. Genom ett gemensamt kommunikationsnätverk för mänskliga rättigheter säkerställs att samma begrepp och budskap används konsekvent över hela stadens organisation.

Extern spridning av kunskap, erfarenheter och metoder

Ansvarig: Nämnder och helägda bolag

Genom att aktivt sprida kunskap om och metoder för att motverka

afrofobi och antisvart rasism, samt visa på framgångsrika metoder och arbetssätt, bidrar Malmö stad till kunskapshöjning på området.

Främja civilkurage och öka kunskapen om minoritetsstress

Ansvarig: Nämnder och helägda kommunala bolag

Genom att stärka anställda, förtroendevaldas och Malmöborns kunskap om minoritetsstress och vikten av att agera mot rasism och andra former av kränkningar, kan Malmö stad bidra till ökad medvetenheten om rasismens skadliga effekter.

Synliggöra erfarenheter, perspektiv och samhällsbidrag

Ansvarig: Nämnder och helägda kommunala bolag

Afrofobi och antisvart rasism kan bidra till att erfarenheter, perspektiv och samhällsbidrag osynliggörs i samhällsdebatten och i det offentliga rummet. Genom att synliggörande kan Malmö stad bidra till att motverka stereotypa föreställningar, stärka representation och främja ett normkritiskt förhållningssätt.

Ansvarsfördelning

Plan mot afrofobi och antisvart rasism beslutas av kommunfullmäktige och gäller för perioden 2026–2029. Den omfattar hela Malmö stad, vilket innebär att nämnder och helägda kommunala bolag ska arbeta för att nå kommunfullmäktiges målsättningar på området. Planen ger en gemensam riktning för stadens arbete och kan vid behov revideras under planens giltighetstid.

Roller och ansvar:

- **Kommunfullmäktige** beslutar om Plan för arbetet mot afrofobi och antisvart rasism och sätter därmed målen för stadens arbete.
- **Kommunstyrelsen** har det övergripande ansvaret att samordna, stödja och följa upp arbetet i enlighet med kommunfullmäktiges målsättningar.
- **Nämnder och helägda kommunala bolag** ansvarar för att ta fram egna handlingsplaner och utveckla arbetet inom sina respektive verksamhetsområden. Stadens nämnder och helägda kommunala bolag ska även arbeta med delaktighetsprocesser för Malmöborna och vid behov delta vid årliga tematiska samråd.

Stadens nämnder och helägda kommunala bolag ska ta fram egna handlingsplaner för arbetet

Nämnder och helägda kommunala bolag ska under det första året (2026) av planens giltighetstid ta fram en handlingsplan för arbetet mot afrofobi

och antisvart rasism. Handlingsplanen ska gälla under hela planens giltighetstid.

Handlingsplanerna ska baseras på planens inriktningsmål och resultatmål, samt anpassas till respektive verksamhetsuppdrag. Det är upp till varje verksamhet att planera hur och när arbetet ska genomföras för att uppnå kommunfullmäktiges inriktningsmål. Planens resultatmål är verktyg för att uppnå kommunfullmäktiges inriktningsmål och lägger en gemensam riktning i stadens arbete. Det är upp till varje nämnd att besluta om ytterligare insatser som kan bidra till inriktningsmålets uppfyllande.

Följande perspektiv ska ingå i handlingsplanerna:

- I handlingsplanen ska det framgå hur man arbetar med intern och extern kommunikation av arbetet som sker inom ramen för planen.
- Ett barnrättsperspektiv och intersektionellt perspektiv ska särskilt uppmärksammas i de åtgärder som formuleras.
- Handlingsplanen och dess åtgärder kan med fördel kopplas an till redan befintliga strukturer och arbetssätt för att lägga grunden för ett långsiktigt arbete mot rasismen.
- Malmöbor ska aktivt inkluderas och göras delaktiga i arbetet.

Handlingsplanerna kan vid behov revideras under planens giltighetstid.

Uppföljning

Arbetet kommer att följas upp årligen men utanför stadens ordinarie uppföljningsprocess. Uppföljningen sker separat men kommer att planeras i tidsmässig anslutning till den ordinarie uppföljningsprocessen.

2026

Uppföljning fokuserar på att nämnder och helägda kommunala bolag antagit handlingsplaner.

2027 & 2028

En årlig uppföljning görs av nämnderna- och bolagens arbete i relation till kommunfullmäktiges satta inriktningsmål. Uppföljningen redovisas i en separat rapport varje år.

2029

En sammanfattande uppföljning görs av hela planperioden. Uppföljningen fokuserar på stadens samlade arbete och vilka resultat som uppnåtts under planens giltighetstid.

Referenslista

Brottsförebyggande rådet (BRÅ) (2022) Afrofobiska hatbrott. Rapport 2022:07.

Ericsson, M. (2016). Historisk forskning om rasism och främlingsfientlighet i Sverige- en analyserande kunskapsöversikt. Stockholm: Forum för levande historia.

Forum för levande historia (2025) Om minoritetsstress

Friends (2021) Friendsrapporten 2021.

Gillborn, D. (2008). *Racism and education: Coincidence or conspiracy?* Routledge.

Hübinette, T., Beshir, S. och Kawesa, V. (2014). Afrofobi. En kunskapsöversikt över afrosvenskars situation i dagens Sverige. Botkyrka: Mångkulturellt centrum.

Länsstyrelsen Stockholm (2021) Antisvart rasism och diskriminering på arbetsmarknaden. Rapport 2021:11.

McEachrane, M. (Ed.). (2014). *Afro-Nordic landscapes: Equality and race in Northern Europe*. Routledge.

Rädda barnen (2021) Vuxna- vad gör dem? Barns röster om rasism i skolan.

Skinner, R.T. (2022). Afro-Swedish Renaissance. I: Einhorn, E. Harbison, S. och Huss, M. (Red.) *Migration and Multiculturalism i Scandinavia*, s. 217–238. University of Wisconsin Press.